

Svensk Tidskrift

GRUNDAD 1911. NÄTTIDNING FÖR POLITIK, EKONOMI OCH KULTUR.

START REDAKTION OM SVENSK TIDSKRIFT STIFTELSE ARKIVET

FÖRLAGET PRENUMERERA IN ENGLISH

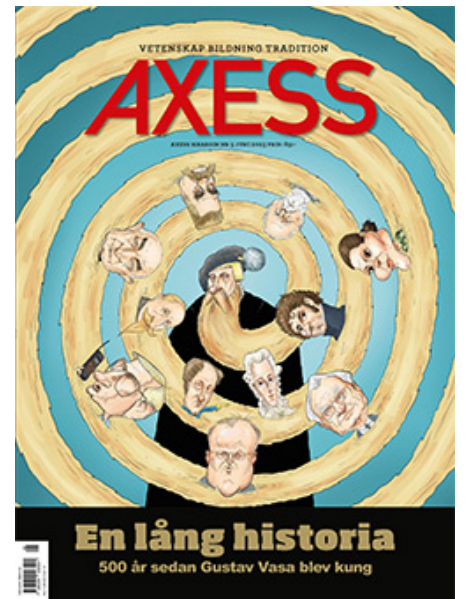

BEHÖVER VI PRATA OM KAPITALISM?

1 SEPTEMBER 2023

Rainer Zitelmann: Kapitalismen gör att vi kan äta oss mätta

Innan kapitalismen uppstod levde de flesta människor i världen i extrem fattigdom. År 1820 levde till exempel omkring 90 procent av världens befolkning i absolut fattigdom. Idag är siffran mindre än 10 procent. Och kanske mest anmärkningsvärt: Under de senaste decennierna har minskningen av fattigdomen accelererat i en takt som saknar motstycke i någon tidigare period av mänsklighetens historia. År 1981 var den absoluta

arvidlindmansfond.se

Lindmanfonden utlyser löpande stipendier för skribenter och då särskilt unga skribenter, resestipendier samt bidrag till bokproduktion och utgivning.

[Läs mer här.](#)

fattigdomsgraden 42,7 procent. År 2000 hade den sjunkit till 27,8 procent och 2021 var den under 10 procent.

Denna trend, som har pågått i årtionden, är det enda som verkligen räknas. Det är sant att fattigdomen har ökat igen under de senaste åren. Men detta är till stor del ett resultat av den globala Covid-19-pandemin, som har förvärrat situationen i länder där fattigdomen redan var relativt hög.

För att förstå fattigdomsfrågan måste vi titta på historien. Många tror att kapitalism är grundorsaken till global fattigdom och svält. De har en helt orealistisk bild av den förkapitalistiska eran, formad av klassiska verk, inklusive Friedrich Engels, *The Condition of the Working Class in England 1820-1895*. Engels fördömde arbetsförhållandena under den tidiga kapitalismen på det mest drastiska sätt och målade upp en idyllisk bild av hemarbetande innan maskinarbete och kapitalism kom för att förstöra deras vackra livsstil:

So the workers vegetated throughout a passably comfortable existence, leading a righteous and peaceful life in all piety and probity; and their material position was far better than that of their successors. They did not need to overwork; they did no more than they chose to do, and yet earned what they needed. They had leisure for healthful work in garden or field, work which, in itself, was recreation for them, and they could take part besides in the recreations and games of their neighbours, and all these games – bowling, cricket, football, etc., contributed to their physical health and vigour. They were, for the most part, strong, well-built people, in whose physique little or no difference from that of their peasant neighbours was discoverable. Their children grew up in the fresh country air, and, if they could help their parents at work, it was only occasionally; while of eight or twelve hours work for them there was no question.

Den bild många människor har av livet före kapitalismen har förvandlats till oigenkännlighet av dessa och liknande romantiserade skildringar. De föreställer sig att livet före kapitalismen liknade en modern resa till landsbygden. Så låt oss ta

en mer objektiv tillbakablick på den förkapitalistiska eran under åren och århundradena före 1820.

*“The small workers of the eighteenth century”, skriver nobelpristagaren Angus Deaton i sin bok *The Great Awakening*, “were effectively locked into a nutritional trap; they could not earn much because they were so physically weak, and they could not eat enough because, without work, they did not have the money to buy food”.*

Vissa människor pratar om de harmoniska förkapitalistiska förhållandena när livet var så mycket långsammare, men denna tröghet var främst ett resultat av fysisk svaghet på grund av permanent undernäring. Det uppskattas att för 200 år sedan kunde cirka 20 procent av invånarna i England och Frankrike inte alls arbeta, helt enkelt för att de var fysiskt alldeles för svaga på grund av undernäring.

De största konstgjorda hungersnöden under de senaste 100 åren inträffade under socialismen. I kölvattnet av bolsjevikrevolutionen släckte den ryska hungersnöden 1921/22 fem miljoner människors liv, enligt officiella siffror i den *stora sovjetiska encyklopedin* 1927. De högsta uppskattningarna sätter dödssiffran på grund av svält till mellan 10 och 14 miljoner. Bara ett decennium senare utlöste Joseph Stalins socialistiska kollektivisering av jordbruket och ”likvidering av kulakerna” nästa stora hungersnöd, som dödade mellan sex och åtta miljoner människor. Och Maos ”Stora språng framåt” (1958-1962), det största socialistiska experimentet i mänsklighetens historia, dödade 45 miljoner människor i Kina. När termen ”hungersnöd” används är Afrika det första de flesta tänker på. Under nittonhundratalet dog dock 80 procent av alla offer för hungersnöd i Kina och Sovjetunionen.

Det är en typisk missuppfattning att när människor tänker på ”hunger och fattigdom” tänker de på kapitalism snarare än socialism, det system som faktiskt var ansvarigt för det tjugonde århundradets största hungersnöd.

Rainer Zitelmann är historiker och sociolog, och författare till [Myter om kapitalism](#)